

Vragen vergaderstukken gemeenteraad Ridderkerk

Nota minima en schuldhulp Ridderkerk 2025-2028

Algemene informatie

- Vragensteller: Arianne Ripmeester, PvdA
- Vergaderdatum: 8 mei 2025
- Portefeuillehouder: E.M.Piena
- Datum vraag: 6 mei 2025
- Datum antwoord: 8 mei 2025

Vragen en antwoorden

Vraag 1

Kunt u de ambities in dit stuk SMART(er) formuleren? Waarom wel/niet?

Antwoord

In deze nota is bewust gekozen voor geen SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) doelstellingen. Deze nota gaat vooral over mensen en hun individuele problemen die niet in specifieke doelen passen.

Armoede is een complex, structureel (met dieper liggende oorzaken) en vaak langdurig (in tijd) maatschappelijk probleem. Door doelen te dwingen in een SMART-format, bestaat het risico dat er te veel wordt gefocust op meetbare, korte-termijnresultaten, terwijl die vaak niet representatief zijn voor de structurele vooruitgang of het aanpakken van onderliggende oorzaken van armoede, zoals schulden, huisvesting, gezondheidsproblemen of onderwijsongelijkheid. SMART doelen geven geen duurzame oplossingen (bijv. versterken van weerbaarheid of sociale netwerken). Ook zijn er mensen die niet geregistreerd staan en niet bekend zijn bij de gemeente, deze mensen willen we niet uitsluiten. Met Smart doelen ben je vooral bezig met halen van doelen die we ooit hebben bedacht en hebben we niet echt aandacht voor de mensen en hun actuele problemen.

Vraag 2

Gaat het college in deze nota uit van zelfredzaamheid? Waarom wel of niet en in welke mate?

Antwoord

Zelfredzaam betekent meestal dat iemand in staat is om zelfstandig zijn of haar leven te organiseren: inkomen verdienen, huisvesting regelen, gezondheidszorg vinden, enzovoort. Maar het begrip is relatief – iemand kan bijvoorbeeld zelfredzaam zijn op het ene vlak (bijv. sociaal) en minder op een ander (bijv. financieel). De mensen die wij hebben bij het loket op het gebied van inkomen en schuldhulpverlening, hebben op een bepaald vlak hulp nodig. De gemeente wil graag mensen helpen zodat ze weer zelfstandig verder kunnen. Maar niet iedereen kan dit bereiken. Dat kan komen door persoonlijke factoren (bijvoorbeeld door laaggeletterdheid of verstandelijke beperking) en door omstandigheden waar de persoon zelf geen invloed op heeft (bijvoorbeeld inflatie, slechte woning, gebrek aan onderwijs etc.). Zelfredzaamheid werkt alleen als mensen voldoende steun, tijd en middelen krijgen om daadwerkelijk zelfstandig te kunnen functioneren.

Vraag 3

Armoede ontstaat wanneer het inkomen onvoldoende is om de noodzakelijke uitgaven te doen. Geldproblemen staan aan de basis van veel problemen. Voor bestaanszekerheid en gezonde kinderen is voldoende stabiel inkomen nodig. Op welke manieren kan de gemeente bijdragen aan voldoende en stabiel inkomen van haar inwoners?

Antwoord

De gemeente kan niet zorgen voor een toereikend inkomen (inkomenspolitiek) maar ondersteunt inwoners wel op verschillende gebieden:

- Door het verstrekken van een bijstandsuitkering.
- Door het verstrekken van minimaregelingen en bijzondere bijstand (collectieve zorgverzekering, Ridderkerkpas).
- Door het verstrekken van compensatie aan gedupeerden (toeslagen affaire, alleenverdienersproblematiek).
- Door het bieden van schuldhulpverlening.
- Door het bieden van ondersteuning bij het vinden van werk.
- Door partijen/organisatie die deze groepen helpen te ondersteunen middels het verstrekken van subsidie.
- Door het verstrekken van hulp op verschillende leefgebieden via wijkteam.
- Door het verstrekken van Wmo voorzieningen.
- Door het ondersteunen van scholen met arme kinderen.
- Door het ondersteunen van partijen die spreekuur houden en inwoners doorverwijzen.
- Door communicatie over deze onderwerpen en het bieden van een folder.

Vraag 4

Hoeveel ervaringsdeskundigen waren betrokken bij het opstellen van dit beleid?

Antwoord

Er is een jaar opgetrokken met de Burgeradviesraad. Binnen deze raad zitten ervaringsdeskundigen.

Vraag 5

Het is mei 2025. In het beleidsstuk worden cijfers genoemd van 2023. Graag een update met cijfers uit 2024.

Antwoord

Aanvankelijk zou deze nota in 2024 worden vastgesteld. Dit is uitgesteld zodat het rekenkameronderzoek betrokken kon worden bij deze nota. De cijfers van de armoedemonitor zijn bij deze nota gevoegd. De cijfers van 2024 zijn nog niet bekend en volgen in de loop van dit jaar via de route van de jaarlijkse evaluatie.

Vraag 6

3.1.1 Er staat bij alle aandachtspunten worden als 'meer'. Graag deze woorden kwantificeren bij alle aandachtspunten. Hoeveel waren het en hoeveel zijn het er nu? Hoe groot is de toename.

Antwoord

Deze cijfers kunt u terugvinden in de bijlage 'Duidingsrapport minima Ridderkerk' (armoedemonitor). Er is nog geen monitor over 2024. In het najaar 2025 is de evaluatie 2024 beschikbaar.

Vraag 7

3.1.2 Er zijn meer kinderen in armoede maar minder kinderen ontvingen via Meedoen Kindpakketten. Kunt u dat verklaren?

Antwoord

De verklaring is dat het aandeel kinderen in armoede niet alleen te vinden is bij onze klanten met een bijstandsuitkering. Het aandeel minimakinderen dat opgroeit in een huishouden met een uitkering vanuit de Participatiewet is volgens het 'Duidingsrapport minima Ridderkerk' licht gedaald. Het aandeel minimakinderen in een gezin met een andersoortig inkomen is gestegen. Bij de laatste groep is de regeling Meedoen niet altijd bekend.

Vraag 8

Zijn in het aantal dossiers in behandeling bij de Kredietbank ook de jongeren uit de pilot opgenomen of moeten die er nog bij worden opgeteld?

Antwoord

De jongeren uit de pilot moeten er nog bij worden opgeteld.

Vraag 9

Adviezen opgenomen in nota

9a De Rekenkamer heeft recent een rapport geschreven over dit onderwerp. Graag per gegeven advies aangeven hoe en in welke mate het advies is overgenomen in dit beleidsstuk.

9b De Burger Advies Raad heeft advies gegeven. Graag per advies aangeven of dit is overgenomen en in welke mate.

Antwoord

Adviezen Rekenkamer

De bestuurlijke reactie op de adviezen van de Rekenkamer is verwerkt in het rapport van de Rekenkamer (bijlage 13). De onderstaande adviezen passen bij de doelen uit de nota die nu voorligt.

- Toegankelijkheid van de regelingen vergroten en zoveel mogelijk ontzorgen van de hulpvrager.
- Meer integraal werken binnen de gemeente.
- Meer samenwerken met partners.
- Verbeteren van de informatievoorziening

Adviezen Burgeradviesraad

In bijlage 15 is de reactie van het college te lezen.

Ook door de Burgeradviesraad wordt gevraagd om de toegankelijkheid van regelingen te verbeteren. Deze vraag past in de nota die nu voorligt.

Vraag 10

Stress en Gezondheid, inzet regelingen.

Uit onderzoek blijkt dat inkomensproblemen impact hebben op gezondheid en zelfs DNA. Ridderkerk zet in op het voorkomen van problematische schulden en op een gezonde inwoners. In hoeverre is deze kennis betrokken bij het opstellen van dit beleid en waaruit blijkt dit?

Antwoord

Onderzoeken over dit onderwerp zijn bekend en gelezen. Arme mensen blijken ongezonder te zijn en hebben zelfs een kortere levensverwachting. Dit is een maatschappelijk probleem. Dat het sociaal minimum te laag is om van te leven komt ook terug in diverse onderzoeken. De gemeente kan dit probleem niet oplossen maar probeert wel in individuele situaties de hulp te bieden die nodig is. Het bieden van maatwerk komt terug in de nota. We beseffen dat dit geen structurele oplossing is voor het geschetste probleem.

Vraag 11

Bijzondere bijstand

11a; Mensen zijn soms onderverzekerd waardoor goed mondzorg of tijdige fysiotherapie door geldproblemen er niet komt met als gevolg langdurige gezondheids- of aangezichtschaade die weer impact heeft op andere terreinen zoals werkbehoud of werkkansen. Een bedrag van €150 kan al groter maatschappelijke kosten voorkomen. Hoe kan de gemeente de bijzondere bijstand inzetten om deze gezondheidsschaade te voorkomen?

11b; Mensen in Schulddienstverlening kunnen geen gebruik maken van Bijzondere Bijstand omdat dit vaak verstrekt wordt als lening en zij geen schulden mogen maken. Ook niet als zij een noodzakelijke uitgave moeten doen zoals vernieuwen paspoort om verder te kunnen. Hoe kan dit worden opgelost?

Antwoord

11 a; De gemeente biedt een collectieve zorgverzekering waarin de tandartskosten en orthodontie goed zijn geregeld. De gemeente geeft een bijdrage voor de premie en vergoedt een deel van het wettelijk eigen risico. Als er wordt gekozen voor een andere verzekering kan er ook bijzondere bijstand worden verkregen voor een groot deel van het wettelijk eigen risico. Een bedrag van € 150 is meestal niet toereikend voor tandzorg. Bijzondere bijstand kan (volgens jurisprudentie) in principe niet worden ingezet voor deze kosten. Er is volgens de wetgever een toereikende en passende voorliggende voorziening, het zorgverzekeringsstelsel. In noodsituaties kan hiervan worden afgeweken en bijzondere bijstand worden verstrekt.

11 b; Een lening via de bijzondere bijstand is in principe een nieuwe schuld en niet wenselijk in sommige schuldsituaties. Schuldhulpverlening is de laatste jaren nogal veranderd. Het aanbod van hulp bij schulden is doorontwikkeld, het saneringskrediet is hier een voorbeeld van. Het verstrekken van leenbijstand vormt niet altijd meer een probleem. Bij het verstrekken van een saneringskrediet wordt de schuld in 1x afgelost en lost de schuldenaar in 18 maanden een deel af. Het schuldtraject zal niet stagneren door een nieuwe lening. De leenbijstand kan qua aflossing worden achtergesteld en pas later ingaan na de 18 maanden aflossen in het schuldtraject. Bij een schuldsanering is een nieuwe lening wel een probleem. Leenbijstand kan in dit soort situaties ook 'om niet' worden verstrekt, dit is maatwerk.

Voor het verlengen van een paspoort is in principe geen bijzondere bijstand mogelijk. Deze kosten vallen onder de 'incidenteel voorkomende algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan' en moeten van het reguliere inkomen worden betaald.

Vraag 12

Inwoners met een laag inkomen wonen vaker in ongezonde woningen met tocht en schimmel met impact op gezondheid en hoge energierekening, en kosten. Welke acties staan in dit document op dit gebied?

Antwoord

Het verbeteren van woningen reikt verder dan dit beleid. Veelal hebben minima een huurwoning. In de raadsvergadering van 23 november 2023 zijn prestatieafspraken (2024-2027) gemaakt met Wooncompas die ook over leefbaarheid en duurzaamheid gaan. Voor eigenaren van woningen is de gemeente bezig met het ontwikkelen van nieuw beleid voor bijvoorbeeld een duurzaamheidslening.

Vraag 13

Werkenden en ondernemers

Steeds meer werkenden leven in armoede. Zij moeten om rond te komen gebruik maken van alle regelingen maar doen dat niet.

13a Welke ambitie en acties zijn er om deze groep te bereiken?

13b Aanvullende bijstand aanvragen is ingewikkeld en de verrekening geeft veel stress. Wat wordt gedaan om dit te vereenvoudigen?

13c Inwoners die door opeenvolgende korte contracten in en uit de bijstand komen hebben een groot risico op schulden. Wat wordt gedaan om deze overgang soepel te laten verlopen?

13d De regels om als ondernemers in aanmerking te komen voor schuldhelpverlening zijn zeer streng. Vaker wordt geadviseerd om het bedrijf te beëindigen. Hoeveel ondernemers hebben hun bedrijf moeten beëindigen?

13e Hoeveel inwoners is buiten de Pilot Jongeren een saneringskrediet aangeboden?

Antwoord

13a; via communicatie proberen we verschillende doelgroepen te bereiken. Het aanschaffen van de Voorzieningenwijzer is een goed voorbeeld voor deze doelgroep.

13b; De 'Participatiewet in Balans' gaat mogelijk een oplossing bieden op dit onderdeel. Er komt een zogenaamd 'bufferbudget', bedoeld voor schrijnende situaties bij het verrekenen van inkomsten. De nieuwe wet gaat gefaseerd in, dit onderdeel staat gepland voor 2027.

13c. Ook dit probleem zal mogelijk worden opgelost via de Participatiewet in Balans. De toegang tot de bijstand (na een korte werkperiode) wordt makkelijker. Het hebben van onvoldoende inkomen tijdens de korte trajecten en het aanvragen van de juiste toeslagen (belastingdienst) spelen hierbij ook een rol.

13d; De regels voor ondernemers zijn niet strenger. Ondernemers kunnen zich ook aanmelden bij het loket schuldhelpverlening of bij de medewerker zelfstandigen. Er wordt eerst onderzocht of de onderneming levensvatbaar is (extern) alvorens de hulpverlening wordt ingezet. Dit onderzoek wordt door de gemeente betaald. Als blijkt dat de onderneming niet levensvatbaar is kan worden geadviseerd om te stoppen. Dit blijft een eigen keus waardoor er niemand heeft 'moeten' stoppen.

13e; In 2024 zijn 17 saneringskredieten verstrekt.

Preventie en capaciteit

Vraag 14

Het wetsvoorstel Participatiewet is aangenomen waardoor individuele inkomenstoelage ambtshalve mag worden uitgekeerd. Wanneer zal dit in Ridderkerk starten?

Antwoord

De Participatiewet in Balans is aangenomen door de Tweede Kamer. Verdere besluitvorming moet nog plaatsvinden. De geplande ingangsdatum is 1 januari 2026. Er zijn echter ook onderdelen in de gewijzigde wet die later ingaan. Het ambtshalve toekennen van de individuele inkomenstoelage zal naar verwachting in 2026 kunnen ingaan.

Vraag 15

Het vakantiegeld is verlaagd. Inwoners zagen dit niet aankomen. Geld waarmee vaak noodzakelijke uitgaven of rekeningen zoals energieafrekening worden betaald. Welke acties neemt het college om schulden te voorkomen? Wordt het verhogen van de individuele inkomenstoelage overwogen zoals in andere gemeenten wordt gedaan?

Antwoord

Het vakantiegeld valt voor sommige inkomensgroepen lager uit door belastingregels. Dit schijnt vooral voor parttime werkenden te gelden. Dit zijn maatregelen vanuit de rijksoverheid. Er is geen compensatie mogelijk voor een lager uitvallend vakantiegeld.

Vraag 16

16 a Bij de vroegsignalering komen er veel signalen binnen onder andere van de energiemaatschappij. Is er voldoende ambtelijke capaciteit om deze signalen op te volgen? Waarom wel/niet

16 b In Tilburg zijn goede resultaten behaald om mensen met geldproblemen te benaderen en te bereiken onder andere door gerichte wijkacties en infoavonden. Wordt dit ook in Ridderkerk overwogen? Waarom wel of niet?

16 c Hoeveel maanden is de daadwerkelijke capaciteit van de afdeling Schuldhulpverlening de afgelopen 24 maanden volledig geweest?

16 d Is de capaciteit van de afdeling Schuldhulpverlening de laatste 24 maanden uitgebreid? Zo ja met hoeveel en zo nee waarom niet?

Antwoord

16a; Er komen inderdaad veel signalen binnen. De vraag is; wanneer is er voldoende capaciteit, wat willen we minimaal doen met de signalen. Het sturen van een brief is haalbaar, het verrichten van een huisbezoek kan slechts bij een aantal signalen.

16b; Neen. Het organiseren van dit soort activiteiten vraagt om meer ambtelijke capaciteit.

16c; Deze informatie is niet voorhanden.

16d; Voor de uitvoering van de pilot opkopen schulden jongeren is er een klantmanager schuldhelpverlening voor 24 uur per week bijgekomen. Deze medewerker is in 2024 vast in dienst genomen.

Vraag 17

Bureaucratie bij aanvragen

17 a Inwoners die zich aanmelden voor Schuldhulpverlening hebben moeite met het aanleveren van alle documenten. Het systeem is ingewikkeld en bureaucratisch. Met hulp van de vrijwilligers van Schuldhulpmaatje gaat het sneller. Met hulp van de ambtenaren van de afdeling Schuldhulpverlening nog sneller. De doorlooptijd zou daardoor aanzienlijk verkort kunnen worden. Wil het college daarop inzetten? Waarom wel of niet?

17 b Een alleenstaande moeder moet gebruik maken van alle regelingen om rond te kunnen komen. Zij komt in aanmerking voor 25-30 regelingen maar dat is niet eenvoudig. Helpt de klantmanager bij het aanvragen van de regelingen? Waarom wel of niet?

Antwoord

17a; Er zijn nog geen plannen voor uitbreiding van personeel.

17b; De klantmanager inkomen zal wijzen op de mogelijkheden en aangeven waar iets aangevraagd kan worden. De klantmanager inkomen kan niet alle regelingen voor iemand anders aanvragen. De aanvrager is hier zelf verantwoordelijk voor, moet de juiste informatie verstrekken en moet vaak kunnen inloggen met Digd. Er zijn verschillende mogelijkheden om naar te verwijzen in Ridderkerk. Bij de formulierenbrigade van Facet hebben medewerkers een machtiging van de belastingdienst zodat er Toeslagen (belastingdienst) kunnen worden aangevraagd. Ook is er wekelijks een open spreekuur, via de bibliotheek, in de hal van het gemeentehuis vanuit het IDO (Informatiepunt Digitale Overheid). Hulp is ook mogelijk via de sociaal raadslieden, via SchuldHulpMaatjes en via andere spreekuren die in Ridderkerk worden georganiseerd.

Vraag 18

Dak en Thuisloos

Het aantal dak en thuislozen neemt toe. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer een derde daarvan vrouwen betreft en dat jongeren en kinderen 40% van het totaal aantal dak- en thuislozen uitmaken. Tijdelijke huisvesting en scheidingen worden genoemd als oorzaken.

18a Zijn in dit beleid en de cijfers ook dak- en thuislozen opgenomen?

18b Hoeveel zijn in beeld bij de gemeente Ridderkerk?

18c Hoeveel postadressen zijn er verstrekt in de laatste 24 maanden?

Antwoord

18a; Neen.

18b; In 2024 zijn er in de gemeente Ridderkerk ± negen mensen geregistreerd als dakloos. Deze cijfers geven een indicatie van het aantal mensen zonder stabiele huisvesting in Ridderkerk, maar het daadwerkelijke aantal kan anders zijn. Niet alle dak- of thuislozen zijn bij de gemeente bekend of geregistreerd.

18c; Sinds 1 januari 2022 zijn er 67 briefadressen verstrekt.

Vraag 19

Educatie en vooroordelen

Carola Schouten stelde dat als je armoede wilt begrijpen het boek 'Armoede uitgelegd aan mensen met geld' gelezen zou moeten hebben, want de aannames van welvarende mensen kloppen vaak niet terwijl zij wel aan de knoppen draaien.

Is het college bereid om de schrijver uit te nodigen voor een presentatie? Waarom wel of niet?

Antwoord

Dank voor de tip, het college zal dit overwegen.